

подарювання. Тому до основних категорій методу аналізу господарської діяльності слід віднести показники, фактори та резерви.

Структуризацію комплексного аналізу господарської діяльності пропонуємо здійснювати за видами інформації про економічні результати операцій суб'єктів господарювання у чотирьох основних функціональних сферах: аналіз виробничих результатів, аналіз фінансових результатів, аналіз стратегічних результатів та аналіз соціальних результатів. При такому функціональному підході забезпечуються цільові інформаційні запити всіх внутрішніх та зовнішніх користувачів бухгалтерської інформації для прийняття рішень.

УДК 338

Костюченко В.М.,

д.е.н., професор кафедри
міжнародної економіки,
Київський національний
торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНІМ БОРГОМ У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ УКРАЇНИ

Статистичні дані свідчать про те, що за 2007—2012 рр. зовнішній державний і гарантований державою борг зріс у 2,78 разу і сягнув 38,7 млрд дол. США. Відповідно за ці роки зросло співвідношення зовнішнього державного і гарантованого державою боргу до ВВП. Станом на 31.12.2007 р це співвідношення складало 9,7 %. На кінець 2012 р співвідношення зовнішнього державного і гарантованого державою боргу до ВВП складало 22,9 %. (зростання у 2,36 разу). Валовий зовнішній борг з 2007 р зріс на 57,7 млрд дол. США і сягнув 137,7 млрд дол. США на 30.09.2013 р. Співвідношення валового зовнішнього боргу до ВВП також зросло з 55,8 % (на 31.12.2007 р.) до 75,7 % (на 30.09.2013 р). Питання ефективного управління зовнішнім боргом є актуальними у світлі національного суверенітету незалежної України.

Метою тез є виокремлення проблем аналітичного забезпечення управління зовнішнім боргом у контексті національного суверенітету країни.

Боргова проблема — багатоаспектна, тому її слід розглядати масштабно, аналізувати на міжпредметній основі через виявлення більше факторних причин утворення боргів в усіх сферах еко-

номіки, а не обмежуватися площиною державного боргу. Наразі можна виокремити такі проблеми аналітичного забезпечення, які завадять належному ефективному управлінню зовнішнім боргом.

По-перше, у світовій практиці зовнішній державний (прямий) борг є сукупністю зобов'язань не лише уряду, а й усіх державних органів, включаючи зобов'язання урядів місцевої влади та зобов'язання підприємств, які знаходяться у державній власності або контролюються державою. В українському законодавстві поняття державного боргу звужене, оскільки не враховує реальні обсяги боргових зобов'язань і запозичень державних підприємств. По-друге, в Україні існує значна кількість нормативно-правових актів, які частково регулюють порядок утворення зовнішнього державного боргу, його обслуговування та погашення, проте вони не створюють єдиної системи, порядку, форм і методів ефективного управління державним боргом. По-третє, для нашої країни є характерною проблема структуризації зовнішнього державного боргу, його обліку та звітності. Невирішеним залишається питання забезпечення користувачів повною та достовірною інформацією про стан і складові державного боргу, оскільки звітність уряду з державного боргу складається з даних про прямий внутрішній і зовнішній борг із деталізацією за типом кредитора. Єдиних національних методичних рекомендацій щодо розкриття інформації про державний борг немає. По-четверте, уряд України не здійснює належного обліку непередбаченого боргу й оцінку його впливу на державні фінанси. Непередбачений борг є потенційним боргом, який визначається зобов'язаннями нинішнього або попереднього уряду і може стати реальним у разі настання певних майбутніх подій. При цьому непередбачений борг у складі реальних державних фінансових зобов'язань не включають до складу державного боргу, хоча періодично та частково його обслуговують. Зокрема, не береться до уваги заборгованість за зобов'язаннями держави з виплат втрат громадян від знецінення грошових заощаджень, заборгованість із соціальних виплат, відстрочену заборгованість за внесками України до міжнародних організацій тощо. По-п'яте, уряд України не здійснює належного контролю як загального боргу, так і загального зовнішнього боргу. Міністерство фінансів України контролює внутрішній державний борг і гарантований державою внутрішній борг. Міністерство фінансів і НБУ — зовнішній державний борг і гарантований державою зовнішній борг. НБУ контролює зовнішній борг сектору державного управління, органів грошово-кредитного регулювання, комерційних банків, секторів економіки (кор-

поративного боргу). Держказначейство України контролює заборгованість бюджетних установ. Загалом контрольований зазначеними державними органами борг не перевищує 30 % сукупного накопиченого боргу в економіці (без суми компенсацій вкладів Ощадбанк). При цьому частка боргу, стосовно якого діють законодавчі обмеження щодо «верхньої межі» державного боргу, встановлені ст.18 Бюджетного кодексу України, складає лише десяту частину сукупного боргу. Оскільки дві третини накопиченого боргу не контролюється, а лише до десятої частини встановлена гранична межа, можна стверджувати, що боргові процеси є хаотичними і не є предметом комплексного аналізу і контролю з боку держави. По-шосте, в Україні закріпилася практика прогнозування та контролю за державним і зовнішнім боргом. Але необхідно ретельно контролювати обсяги накопиченого в Україні зовнішнього і внутрішнього боргів усіма суб'єктами економічних відносин, незалежно від джерел утворення, а також оцінити діяльність урядових і банківських інституцій у частині предметної діагностики боргу та вжиття адекватних організаційно-правових механізмів його регулювання до безпечних меж. Проте на даний час жодним органом цілісного тематичного обліку не ведеться. По-сьоме, в Україні відсутня цілісна системна стратегія управління зовнішнім державним боргом, яка б поєднувала удосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення зовнішньоборгової політики, короткострокових і середньострокових орієнтирів управління зовнішнім державним боргом.

Таким чином, обсяг завдань із розв'язання боргової проблеми розширюється. Це зобов'язує Україну кардинально змінити підходи до боргових проблем, вийти за межі аналізу державного й зовнішнього боргу і посилити обліково-аналітичну складову в управлінні.

УДК 657

Кузьмінська О. Е,

к.е.н., професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток вітчизняного бізнес — середовища безпосередньо пов'язаний із створенням сприятливих умов для зростання бізне-